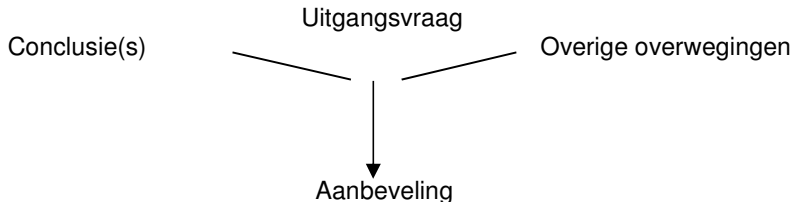

Bijlage 5 Checklist overige overwegingen en formuleren van aanbevelingen

Checklist 'Overige overwegingen' en 'Formuleren van aanbevelingen'

Naast de evidence uit de literatuur (conclusie) zijn er andere overwegingen die meespelen bij het formuleren van de aanbeveling. Deze aspecten worden besproken onder het kopje 'Overwegingen' in de richtlijntekst. Hierin wordt de conclusie op basis van de literatuur geplaatst in de context van de dagelijkse praktijk en vindt een afweging plaats van de voor- en nadelen van de verschillende beleidsopties. De uiteindelijk geformuleerde aanbeveling is het resultaat van de conclusie(s) in combinatie met deze overwegingen.

Voor het gestructureerd en transparant beschrijven van de overige overwegingen en aanbevelingen is een checklist 'overige overwegingen' en een checklist 'formuleren van aanbevelingen' opgesteld.

Checklist 'overige overwegingen'

Eén of meerdere conclusies leidt c.q. leiden tot één aanbeveling. Per aanbeveling wordt één checklist 'overige overwegingen' ingevuld. Maak een link naar de ingevulde checklist in het tabblad overige overwegingen van het betreffende onderwerp.

Als een bepaald diagnostisch instrument of bepaalde behandeling niet werkzaam is dient geen gebruik gemaakt te worden van dit diagnostisch instrument of deze behandeling. Overige overwegingen zijn dan niet bijdragend en worden niet beschreven.

Items	A) Wordt het item meegewogen in het opstellen van de concept aanbeveling?	B) Van de geselecteerde items aangeven welk effect het heeft op de concept aanbeveling
1. Klinische relevantie	☐ Ja ☐ Nee	☐ Versterkt ☐ Neutraal ☐ Verzwakt, blijft dezelfde richting ☐ Verzwakt, verandert van richting
2. Veiligheid	☐ Ja ☐ Nee	☐ Versterkt ☐ Neutraal ☐ Verzwakt, blijft dezelfde richting ☐ Verzwakt, verandert van richting
3. Patiënten perspectief	☐ Ja ☐ Nee	☐ Versterkt ☐ Neutraal ☐ Verzwakt, blijft dezelfde richting ☐ Verzwakt, verandert van richting
4. Professioneel perspectief	☐ Ja ☐ Nee	☐ Versterkt ☐ Neutraal ☐ Verzwakt, blijft dezelfde richting ☐ Verzwakt, verandert van richting
5. Kosten effectiviteit	☐ Ja ☐ Nee	☐ Versterkt ☐ Neutraal ☐ Verzwakt, blijft dezelfde richting ☐ Verzwakt, verandert van richting
6. Organisatie	☐ Ja ☐ Nee	☐ Versterkt ☐ Neutraal ☐ Verzwakt, blijft dezelfde richting ☐ Verzwakt, verandert van richting
7. Maatschappij	☐ Ja ☐ Nee	☐ Versterkt ☐ Neutraal ☐ Verzwakt, blijft dezelfde richting ☐ Verzwakt, verandert van richting

Beschrijving welke aspecten van de geselecteerde items 'overige overwegingen' van belang zijn en hoe:

1. Klinische relevantie:	...
2. Veiligheid:	...
3. Patiënten perspectief:	etc
4. Professioneel perspectief:	
5. Kosteneffectiviteit:	
6. Organisatie:	
7. Maatschappij:	

Uitleg items checklist 'overige overwegingen'

1. Klinische relevantie: bepalen door professionals en evt. literatuuronderzoek
 - Sterkte van het effect vergeleken met geen interventie
 - Consistentie van het beschikbare bewijs uit de verschillende studies
 - Generaliseerbaarheid
 - *Voorbeeld: een bepaalde behandeling kan een significante verbetering van symptomen geven die patiënten echter niet als zodanig ervaren, dus klinisch niet relevant*
2. Veiligheidsissues: bepalen door professionals en evt. literatuuronderzoek
 - Bijwerkingen, risico's of complicaties op korte en lange termijn
 - Gebruik bij co-morbiditeit / gelijktijdig gebruik medicatie en/of interventie
 - *Voorbeeld: fysieke comorbiditeit kan bepaalde behandelingen uitsluiten.*
3. Patiëntenperspectief: bepalen door professionals, patiënten en eventueel literatuuronderzoek
 - Voorkeuren / te verwachten compliance / te verwachten tevredenheid / kwaliteit van leven
 - *Voorbeeld: diagnostiek of behandeling waarvoor minder ziekenhuisbezoek nodig is; behandeling die makkelijker toe te dienen is; behandeling die sneller effect laat zien*
4. Professioneel perspectief: bepalen door professionals
 - Kennis en ervaring met technieken/therapie
 - Risico's die professional loopt bij het toepassen van de interventie / tijdbesparing of het verlies aan tijd door het invoeren van de interventie
 - Houding, normen en waarden van de professional
 - *Voorbeeld: een nieuwe techniek die nog niet alle professionals beheersen.*
5. Kosteneffectiviteit: bepalen door professionals, indien gewenst en mogelijk kosteneffectiviteitsanalyse door expert
 - Kosteneffectiviteit in verhouding tot bestaande ingrepen/behandelingen voor deze ziekte
6. Organisatorische factoren: bepalen door professionals
 - De beschikbaarheid/aanwezigheid van faciliteiten & medicijnen
 - De wijze waarop de organisatie van de zorg aangeboden dient te worden / grootte van de verandering in de organisatie-zorgproces / infrastructuur voor implementatie
 - *Voorbeeld: een bepaalde diagnostiek of behandeling kan alleen in bepaalde centra worden uitgevoerd in verband met de aanwezigheid van faciliteiten zoals een PET scan.*
7. Maatschappelijke factoren: bepalen door professionals
 - Vergoeding door verzekeraars / Industriële belangen / Ethische overwegingen / Juridische overwegingen / Politieke en strategische consequenties
 - *Voorbeeld: indien twee behandelingen even effectief zijn waarvan één behandeling wordt vergoed, zal deze laatste behandeling worden aanbevolen.*

Checklist 'formuleren van aanbevelingen'

In de praktijk kunnen er per uitgangsvraag meerdere conclusies zijn, met verschillend niveau van bewijs. Indien er meerdere conclusies bij de uitgangsvraag zijn geformuleerd is het van belang de conclusies te prioriteren. Het niveau van bewijs van de conclusie die het meest van belang is voor het formuleren van de aanbeveling wordt meegenomen in de checklist 'formuleren van aanbevelingen'.

Niveau van bewijs conclusie	Effect overige overwegingen op concept aanbeveling	Classificatie aanbeveling	Formulering aanbeveling
1 of 2 Hoge mate van bewijs	Versterkt concept aanbeveling of is neutraal	Sterke aanbeveling	Er dient
1 of 2 Hoge mate van bewijs	Verzwakt concept aanbeveling	Aanbeveling	Er wordt geadviseerd
3 of 4 Lage mate van bewijs	Versterkt concept aanbeveling of is neutraal	Aanbeveling	Er wordt geadviseerd
3 of 4 Lage mate van bewijs	Verzwakt concept aanbeveling	Geen aanbeveling	Er kan geen aanbeveling worden gegeven. Optioneel: de werkgroep is van mening dat